

EL-ÂHİR

*“Cenâb-ı Hak, zatiyla önce, sıfatlarıyla da âhir olup, ebedîdir.
O, hâdislik (sonradan yaratılmışlık) alâmeti anlamına gelen her türlü fânîlikten de
münezzehtir.”*

Yüce Allah'ın en güzel isimlerinden olan *el-Âhir*, *el-Evvel*'in mukabili olup, varlığı nihâyetsiz, sonu olmayan anlamına gelir.

Bütün varlıkları yaratmada öncelik Yüce Allah'a aittir. Bütün varlıkları sonlandırma da O'na aittir. Son olma mahlûkat için geçerlidir. Yaratan için son diye bir şey yoktur. O her şeyin evveli olduğu gibi, her şeyin sonunu da hükmedecek olan O'dur.

Allah'ın ebedîlik ve ezelîliği zaman üstüdür. O, her türlü zamandan soyutlanmıştır. Zaman yaratılmışlar içindir. Yüce Allah geçmiş ve gelecek türünden her türlü zamandan münezzehtir. Varlık, sonludur, ama O, âhirdir; her şeyin sonunda o vardır.

Yaratan nezdinde geçmiş ve gelecek şimdidir. O, her şeye hâkimdir. Bu sebeple yaratmak ve yönetmek O'nun hakkıdır.

"O, ilktir, sondur; zâhirdir, bâttır, hem O her şeyi bilendir."

Allah'ın *el-Evvel* ve *el-Âhir* oluşu Efendimizin duasındaki gibidir:

"Allah'ım! Sen evvelsin, senden önce kimse yoktur. Sen âhirsin, senden sonra bir şey olmaz."

Yüce Allah'ın *el-Âhir* ismi, tenzîh konusunda "*Bekâ*" isminin aşlıdır. Dolayısıyla Yüce Allah'ın *el-Bekâ* sıfatı, *el-Âhir* ismine racidir.

Aşağıdaki şu âyetlerde bu durum çok açık ve net bir şekilde *el-Âhir* isminin *el-Bekâ* anlamına geldiğini izah eder:

"Allah ile birlikte başka bir Tanrı'ya tapıp yalvarma! O'ndan başka Tanrı yoktur. O'nun zatından başka her şey helâk olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz."

"Yer üzerinde bulunan her şey fânîdir. Yalnız celâl ve ikrâm sahibi Rabbinin yüzü (zâtı) bâkî kalacaktır."

"Mutlak hükümranlık elinde bulunan Allah, yüceler yü-

cesidir ve O'nun her şeye gücü yeter."

Allah'ın bekâsını ifade eden ve bu son âyette geçen "*tebârake*" kelimesi, "*teâlâ*" gibi tefâul kalıbında kullanılmıştır. "*Tebârake*", Allah'tan başkasına isnat edilmez. "*Tebârake*" bereketten türemiştir. "*Bereket*" ise bir şeyde ilâhî hayrın devamlı ve kararlı olması demektir. "*Suyun havuzda birikip yükselerek durması*" anlamından alınmıştır. İlâhî hayrın bulunduğu şeye "*mübârek*" denilir. İlâhî hayır, dar bir kalıba sokulup sayılamayacak ve hislerle bilinemeyecek bir şekilde meydana geldiğinden, kendisinde beş duyu ile bilinemeyen bir ziyâdelik tespit edilen şeye de "*mübârek*" denilir. Şu halde "*tebârake*" kelimesi, mübâreklik, bizzat kendisinden zuhur etmek üzere, mübâreklikte büyük bir yükseklik ile kararlılık ifade eder. Mübârekliğin Allahu Teâlâ hakkında sonradan olma veya değişme şüphelerinden uzak bir şekilde düşünülmesi gerekir. Burada "*tebârake*" subût mânâsına olup, varlığı ezelî ve ebedî olarak devamlıdır, de-

mektir. Bunda devam ve karar mânâsı esas alınmıştır.⁶ O da dâimîlik bakımından Yüce Allah'ın *el-Âhir* isminin mânâsıyla örtüşür.

Cenâb-ı Hak, zatıyla önce, sıfatlarıyla da âhir olup, ebedîdir. O, hâdislik (sonradan yaratılmışlık) alâmeti anlamına gelen her türlü fânîlikten de münezzehtir.

Kullarının kusurlarını ve ayıplarını örten en son ve biricik varlık O'dur.

Hidâyet ve dâlaleti tercih

kuldan, kulun irâde beyânına uygun olarak en son yaratan O'dur.

Kullarını önce yaratan, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten sonra da en son hükmü verecek olan yine O'dur.

Kullarını önce yaratıp, sonra da rızıklandıran O'dur.

Can taşıyan bütün bir varlığa önce hayat veren, sonra öldüren de O'dur.

El-Âhir ismiyle, her sonlu olanı sonlandıran Allah'tır.

İyi kullar, Allah yolunda, iman, amel, azim, kararlılık ve tevekkülden sonra, "Bittik Ya Rabbi yardımın ne zaman?" dediklerinde kullarına yardım ve desteğiyle buyur diyecek olan O'dur.

Önce kuluna güç ve kuvvet veren, sonra da emir ve nehiylerle teklifte bulunan Allah'tır.

Cenâb-ı Hakk'ın *el-Âhir* isminin tecellîsi hayatımızda daima anlam bulmalıdır. Çünkü iman ve sâlih amel noktasında bu âlemi başarıyla sonlandıracak olanların âhiretteki sözlerinin sonu da Allah'a hamdetmek olacaktır. Nitekim Kur'an'da cennetlik olanların duası şöyledir:

*"Onların oradaki duası: 'Seni eksikliklerden uzak tutarız Allah'ım!', aralarındaki esenlik dilekleri, 'selâm'; dualarının sonu ise, 'Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur' sözleridir.'"*⁷

Her işin başı O'na ait olduğu gibi her işin sonu da O'na aittir.

Müslümanın temel akîdesi, bir işe Allah'ın adıyla başlamak, sonunda da O'na hamdetmek olmalıdır.

Dipnot

* Prof.Dr.

- 1 57/Hadîd, 3.
- 2 Müslim, Sahih, "Zikir", 61; Tirmizî, Sünen, "Daavât", 19; İbn Mâcîce, Sünen, "Du'a", 2.
- 3 28/Kasas, 88.
- 4 55/Rahmân, 26-27.
- 5 67/Mülk, 1.
- 6 Geniş bilgi için bakınız. Elmalılı, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul, 1979, V, 3559.
- 7 10/Yunus, 10.